

PORTFOLIO van de Europese burger
*Handboek voor docenten,
opleiders, ouders*

[Http://www.elicitizen.eu](http://www.elicitizen.eu)

Handboek van het Portfolio van de Europese burger

Naast het Portfolio, geprint of in digitale vorm, beveelt ELICIT enkele begeleidende documenten aan:

- Het ELICIT Referentiekader voor Competenties <http://www.elicitizen.eu>
- Het ELOS Common Framework for Europe Competence (CFEC) <http://www.eloseducation.info>
- Het Handboek van het Portfolio van de Europese burger, een handboek voor docenten, opleiders, ouders
- Een database met hulpbronnen op <http://www.elicitizen.eu>

Dit handboek is samengesteld door een aantal Europese docenten en docentenopleiders. Het omvat niet alle domeinen van het ELICIT Portfolio en je moet het zien als een bron van mogelijke voorbeelden en niet als het enige model voor educatieve toepassingen. De diverse hulpbronnen en instrumenten die erin worden genoemd zijn ook mogelijke voorbeelden: meer hierover is te vinden op het internet, en in het bijzonder op <http://www.elicitizen.eu>

Vanwege de samenhang hebben we dezelfde titels gebruikt als in het Portfolio en in het ELICIT Referentiekader; we hebben ook referenties naar ELOS opgenomen om de aansluiting tussen beide benaderingen te laten zien.

Eventuele opmerkingen kunt u sturen naar contact@elicitizen.eu

I. De Europese onderwijswereld

Kennis en competenties	Toelichting (ter ondersteuning van reflectie)	Instructies (voor bevordering van het eindresultaat)
<p>ELICIT-1 / EIO-1.2 Ik kan enkele verschillen aangeven tussen de onderwerpen die per vak in verschillende EU landen worden onderwezen.</p>	<p>-Ik bestudeer onderwijsmethodes in taallessen -Ik wissel informatie uit met EU partners als onderdeel van een correspondentie of een twinning-project.</p>	<p>-Vergelijk de behandeling van hetzelfde onderwerp in leerboeken van verschillende landen met elkaar (b.v.: verhoudingen in de wiskunde, de romantiek in de literatuur of Napoleon in de geschiedenis...).</p>
<p>ELICIT-1 / EIO-1.2 Ik ken verschillende studie-wegen in verschillende EU landen.</p>	<p>-Ik bestudeer onderwijsmethodes in taallessen -Ik wissel informatie uit met EU partners als onderdeel van een correspondentie of twinning-project.</p>	<p>-Vorm je een beeld van en schrijf over het verloop van de studie van een student uit een ander land, na het verzamelen van informatie op het Internet of via eTwinning of schoolcorrespondentie. -Vergelijk evaluatiemethodes en manieren van becijfering tijdens een schooluitwisseling.</p>
<p>ELICIT-1 / EIO-1.2 Ik ken de verschillen tussen landen in organisatie en planning van de schooldag, -week en het schooljaar.</p>	<p>-Ik stel vergelijkende tabellen op; verschillende groepen studenten verzamelen informatie over verschillende landen/gebieden.</p>	<p>-Zet een correspondentie op met leerlingen van verschillende lidstaten en schrijf over elkaars roosters. -Deze verschillende onderwerpen kunnen een onderdeel zijn van Comenius of eTwinning projecten.</p>
<p>ELICIT-1 / EIO-1.2 Ik ken de EU programma's en doelen op het gebied van educatie, training en werkgelegenheid en ik houd daar rekening mee bij mijn eigen ontwikkeling en studiewegen.</p>	<p>-Ik kan de documenten vinden die zijn gepubliceerd in het European Official Journal, en door het Directoraat Generaal <i>Education & Culture</i> van de Europese Commissie -Ik begrijp de doelen van het Europa-2020 beleid op het gebied van educatie, training en werkgelegenheid.</p>	<p>-Abonneer je op de Nieuwsbrief van het Nationale Agentschap ERASMUS +. -Zoek naar de sites van Europese organisaties, zoals bijvoorbeeld de AEDE. -Laat zien hoe je studie/trainingskeuzes beantwoorden aan de eisen van « Europees kwaliteitsonderwijs». -Laat de Europese toegevoegde waarde zien van je CV in een sollicitatiegesprek voor een stage periode of een eerste baan.</p>

Hulpbronnen en instrumenten

Bezoek de websites van de Ministeries van onderwijs van diverse lidstaten en allerlei andere websites met informatie en hulpbronnen; bijvoorbeeld:

<http://www.elicitizen.eu> en de websites van de 16 Europese partners
<http://www.etwinning.net/fr/pub/index.htm>
<http://www.europe-education-formation.fr/>
http://europa.eu/eu-life/education-training/index_fr.htm
<https://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=fr>

II. Ontdekken van de structuur en de Europese instellingen – Basis

Kennis en competenties	Toelichting (ter ondersteuning van reflectie)	Instructies (voor bevordering van het eindresultaat)
ELICIT-2 / EIO-1.1.1 Ik bezit enige basiskennis van de geografie van Europa en heb een algemeen idee van de geschiedenis van Europa.	-Ik ken de namen van de belangrijkste Europese landen, de namen van hun hoofdsteden en de grote lijnen in hun geschiedenis.	-Laat Europa en de EU zien op een wereldkaart -Vertel hoeveel landen lid zijn van de EU. -Situeer 10 EU landen op de kaart. - Combineer hoofdsteden met de bijbehorende landen. -Kies enkele beroemde personen en zeg in welke periode ze thuishoren.
ELICIT.4 & 5 / EIO-1.1.2. Ik kan algemene informatie over Europa en de rest van de wereld verzamelen en organiseren.	-Ik moet weten hoe ik informatie uit verschillende bronnen kan verzamelen en verwerken.	-Zoek diverse informatiebronnen (ambassades, consulaten, websites) . -Verwerk de informatie om een samenvatting, overzicht, poster of vertoning te presenteren.
ELICIT-2 / EIO-1.1.3. Ik ben me bewust van de grondbeginselen van democratie in de EU Lidstaten.	-Ik moet kunnen laten zien dat ik de democratische grondbeginselen van de EU ken	-Je kunt de beginselen van democratie thuisbrengen: -representatie van de burgers; -deelname van de burgers aan beleidsvorming; -rol van de nationale parlementen in het functioneren van de EU.

Hulpbronnen en instrumenten

- (Land)kaarten en planisfeer.
- Websites <http://www.axl.cefan.ulaval.ca/europe/Europe-MAP.htm>
- Landkaarten van Europese landen
<http://www.hist-geo.com/europe/cartes/pays.php>

- European Youth Portal

http://europa.eu/youth/info_on_europe/index_eu_fr.html

- Council of Europe. <http://hub.coe.int/>

- European Court of Human Rights http://www.echr.coe.int/echr/Homepage_EN

<http://www.touteurope.eu/>

http://europa.eu/abc/12lessons/lesson_2/index_en.htm

<http://www.europamorgen.nl/9353000/1/j9vvhjld5qbiyg/vh8freao54vt>

<http://www.touteurope.eu/fr/organisation/institutions/parlement-europeen-et-deputes/presentation/les-deputes-europeens.html>

<http://www.ac-toulouse.fr/web/ia-gers/7736-2-enseigner-a-l-ecole-maternelle.php#2.3>

III. Effectief communiceren en kunnen omgaan met het dagelijks leven in Europa – niveau 1

Kennis en competenties	Toelichting (ter ondersteuning van reflectie)	Instructies (voor bevordering van het eindproduct)
<p>ELICIT-2 / EIO-3.1.1</p> <p>Ik ken locaties of uitdrukkingen van ons gemeenschappelijk erfgoed (Europees of mondiaal) in mijn land en in het land van mijn vrienden.</p> <p>http://europa.eu/index_fr.htm http://www.visite-monuments.com/ http://www.topquizz.fr/quizz/Monuments-Europeens-1125</p>	<p>-Ik kan enkele culturele elementen van andere landen herkennen.</p>	<p>-Noem enkele Europese landen, hun hoofdstad, hun volkslied.</p> <p>-Verbind beroemde monumenten aan de plaatsen waar ze thuishoren.</p>
<p>ELICIT-5 / EIO-3.1.2</p> <p>Ik kan email gebruiken om over mezelf en over mijn hobby's te vertellen en om vrienden in verschillende landen om soortgelijke gegevens te vragen.</p> <p>Ik kan een computer en het internet gebruiken om te chatten, mee te doen op forums en aan onderzoeksprojecten met vrienden uit andere Europese landen, of in de rest van de wereld.</p>	<p>Ik kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> -het internet gebruiken om informatie te verzamelen, documenten te zoeken, een opdracht te presenteren; -het internet gebruiken om te communiceren; -nadenken over en kritisch zijn wat betreft verzamelde gegevens en de manier ermee om te gaan. 	<p>-Begin een elektronische correspondentie met vrienden uit andere Europese landen.</p>
<p>ELICIT-3 / EIO- 3.1.3 en 3.2.3</p> <p>Ik toon interesse en respect voor andere mensen in Europa en in de wereld.</p> <p>Ik ben me bewust van het feit dat de houding en het gedrag van anderen gebaseerd kan zijn op andere normen en waarden.</p> <p>Ik kan deelnemen aan een gesprek; ik kan naar anderen luisteren; ik kan mijn ideeën naar voren brengen en mijn standpunt verdedigen.</p> <p>http://fr.uefa.com/ http://www.automobile-club.org/ http://europa.eu/index_fr.htm</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Ik kan de symbolen van de Europese Unie herkennen -Ik kan anderen respecteren en met name de gelijkheid tussen jongens en meisjes benadrukken. -Ik ben me bewust van de waardigheid van de mens en gedraag me daar ook naar. -Ik respecteer de regels van het verenigingsleven, bijvoorbeeld wat betreft sport. -Ik begrijp de begrippen rechten en plichten en gebruik die in het dagelijks leven. 	<ul style="list-style-type: none"> -Je kunt de namen opnoemen van voetbalteams van andere Europese landen (of van teams in iedere andere sport...) -Stel regels op voor een denkbeeldig debat over een zelfgekozen onderwerp.

Kennis en competenties	Toelichting (ter ondersteuning van reflectie)	Instructies (voor bevordering van het eindproduct)
<p>ELICIT-4 / EIO- 3.2.1</p> <p>Ik kan informatie opzoeken over consumentenrechten, en consumentenzaken en prijsniveaus vergelijken met vrienden uit andere landen.</p>	<p>-Ik kan enkele culturele elementen van verschillende landen herkennen.</p> <p>-Ik kan kaarten, schema's, grafieken, chronologische overzichten, etc. lezen en gebruiken in verschillende talen.</p>	<p>-Vergelijk gegevens van verschillende landen en beschrijf de verschillen die je hebt gevonden.</p>

IV. Effectief communiceren en kunnen omgaan met het dagelijks leven in Europa- niveau 2

Kennis en competenties	Toelichting (ter ondersteuning van reflectie)	Instructies (voor bevordering van het eindresultaat)
<p>ELICIT-3 / EIO-2.3.1</p> <p>Ik ken de grondregels voor communicatie binnen een familie of vriendenkring in een ander land en ik kan me daar naar gedragen.</p>	<p>-Ik moet weten hoe ik me beleefd moet gedragen; Ik moet iets van feestelijke gelegenheden afweten, van bijgeloof en de sociale gedragsregels in een ander Europees land.</p>	<p>-Maak een kalender met de feestdagen van een bepaald land; laat duidelijk zien wat de verschillen zijn met je eigen land; geef details van de gebruiken waarover je je het meest verbaast en probeer de oorsprong ervan te achterhalen. (bijvoorbeeld met Nieuwjaar porselein uit het raam gooien in Italië).</p>
<p>ELICIT-3 / EIO-2.3.2</p> <p>Ik kan mijn mening geven, zeggen wat ik nodig heb en mijn gevoelens uiten. Daar kan ik met vrienden uit een ander land redelijk over praten in een gemeenschappelijke communicatietaal.</p>	<p>-Ik moet de nodige woordenschat hebben om een blijk van waardering, gevoelens en emoties over te kunnen brengen en te kunnen zeggen wat mijn dagelijkse behoeftes zijn (ongeveer 15 werkwoorden, zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden voor elke categorie / vgl. ERK-niveau).</p> <p>-Ik moet weten hoe ik logische verbanden kan leggen in een andere Europese taal.</p>	<p>-Kies een onderwerp met betrekking tot Europa en schrijf daarover een tekst voor bijvoorbeeld een radio-uitzending . Het gaat hier om het weergeven en ontwikkelen van je standpunten. Gebruik hiervoor passende voorbeelden en bouw je argumentatie logisch op. Geef tot slot aan wat volgens jou gedaan moet worden om de kwestie op te lossen.</p>

Kennis en competenties	Toelichting (ter ondersteuning van reflectie)	Instructies (voor bevordering van het eindresultaat)
<p>ELICIT- 3 / EI0-2.3.3</p> <p>Ik kan in een multiculturele groep mijn mening geven over stereotypen en discriminatie.</p>	<p>-Ik ken vijf stereotypen van discriminatie en ik kan uitleggen waar die vandaan komen en hoe ze in een multiculturele groep werken.</p>	<p>-Kijk in je eigen omgeving kijken of je ook mensen kent die afkomstig zijn uit een ander land. Zeg uit welk land; begin met deze mensen een discussie over de oorzaak van de discriminatie die zij voelen en probeer uit te leggen hoe sommige stereotypen zijn ontstaan. (opgenomen gesprek; Skype; e-mails; etc.)</p>
<p>ELICIT-3 / EI0-2.4.1</p> <p>Ik ben me bewust van de regels en verantwoordelijkheden van studenten wat betreft Europese of internationale uitwisselingen met partnerscholen/ organisaties; en ook in de plaatselijke gemeenschap.</p>	<p>-Ik laat zien dat ik de gedragscodes ken als ik partnerscholen/ organisaties bezoek.</p> <p>-Ik laat zien dat ik het partnerschap respecteer wanneer ik een correspondentievriend ontvang of wanneer ik het in praktijk breng door deel te nemen aan gezamenlijke projecten.</p>	<p>-Doe mee aan het schrijven van een Handvest voor actieve en respectvolle studenten die een partnerschool/ organisatie bezoeken.</p> <p>-Bring er op aan dat in de <i>Regels voor gastvrijheid</i> van je instelling wordt opgenomen welke specifieke aandacht vereist is bij het ontvangen van je partners.</p> <p>-Leg tenslotte uit hoe je hebt bijgedragen aan de voortgang van het partnerschap door deelname aan specifieke activiteiten.</p>
<p>ELICIT-3 / EI0-2.4.2</p> <p>Ik kan verschillende vormen van communicatie gebruiken in een gemeenschappelijke taal; dit hangt af van de diverse situaties waarin de interactie plaatsvindt.</p>	<p>-Ik moet een lijst opstellen van verschillende situaties van communicatie (telefoon, email, brief, blog, etc.) waarin ik heb kunnen communiceren in een gemeenschappelijke taal en daar moet ik bewijsmateriaal van laten zien.</p>	<p>-Leg uit waarom je contact moest zoeken met diverse mensen en organisaties om de nodige informatie te verkrijgen of te geven.</p> <p>-Geef bewijsmateriaal d.m.v. bijvoorbeeld opgenomen gesprekken, screenshots of scans, en vermeld wanneer je contact had met je correspondentievrienden.</p>

Kennis en competenties	Toelichting (ter ondersteuning van reflectie)	Instructies (voor bevordering van het eindresultaat)
ELICIT-3 / EIO-2.4.3 Ik kan me aanpassen aan andere vormen van communicatie tijdens een verblijf in het buitenland.	-Ik laat zien dat ik andere manieren van communicatie heb ontdekt tijdens een verblijf in het buitenland: de regels van een plaatselijke sport; manier van winkelen; sociale gebaren en houdingen die specifiek zijn voor een streek of een generatie; humor en woordspelingen die van plaats tot plaats verschillen...	-Maak een video-opname van een korte serie waarin je laat zien wat je hebt ontdekt, met je commentaar in voice-over. Of schrijf een pagina over het specifieke gevoel voor humor van het land; illustreer dat met een aantal woordspelingen of grappige verhalen.

Hulpbronnen en instrumenten

Feestkalender van een aantal Europese landen

Europa in het dagelijks leven

Bijgeloof in Europa

Enige gedragsregels in enkele Europese landen

Media, stereotypen en discriminatie

Regels van gastvrijheid

http://ec.europa.eu/youth/index_en.htm

http://www.cristeel.asso.fr/sommaire.php?dep=projets_jeunes&rub=2

Catalogus van traditionele Europese spellen

<http://www.freelang.com/expressions/>

Overzicht van humor

http://www.cafe-geo.net/article.php3?id_article=1570

V. Effectief kunnen communiceren en kunnen omgaan met het dagelijks leven in Europa – niveau 3

Kennis en competenties	Toelichting (ter ondersteuning van reflectie)	Instructies (voor bevordering van het eindresultaat)
<p>ELICIT-5 & 6 / EIO-2.5.1</p> <p>Ik ken de instellingen in de stad of in de regio van onze partnerscholen/organisaties en ik weet waar ik informatie kan vinden over het leven en de werkgelegenheid in de gemeenschap.</p>	<p>-Ik ken de diverse instellingen in de stad of in de regio van onze partnerscholen/organisaties.</p> <p>-Ik weet hoe ik informatie kan krijgen over leven en werken in de gemeenschap.</p>	<p>-Vind de instellingen op een plattegrond en maak er een lijstje van in volgorde van belangrijkheid.</p> <p>-Verzamel allerlei vacatures en neem contact op voor verdere informatie.</p> <p>-Maak een lijst van de diverse organisaties die waarschijnlijk advies of ondersteuning kunnen geven voor je project.</p>
<p>ELICIT-3 / EIO-2.5.2</p> <p>Ik kan expliciete en impliciete waarden identificeren en interpreteren in mijn communicatie en die van anderen in een gemeenschappelijke taal.</p>	<p>In een gemeenschappelijke taal die niet mijn moedertaal is kan ik:</p> <p>-mijn mening duidelijk maken door mijn standpunt duidelijk toe te lichten;</p> <p>-er ook voor zorgen dat ik mijn standpunt duidelijk maak zonder dat in zoveel woorden te zeggen.</p>	<p>-Vertel over een gesprek waarin je jezelf duidelijk hebt gemaakt zonder in details te treden.</p> <p>-Maak een lijst van impliciete uitdrukkingen die je hebt gehoord en maak hun verborgen betekenis duidelijk.</p>
<p>ELICIT-4 & 7 / EIO-2.5.3</p> <p>Ik ben zelfverzekerd over het kunnen communiceren in een andere gemeenschappelijke taal, ook al maak ik fouten, en ik probeer het steeds beter te doen.</p>	<p>-Ik laat zien dat ik niet bang ben voor verschillende situaties waarin ik een vreemde taal moet gebruiken (vragen om informatie, zoeken naar een baantje, reageren op een advertentie, deelname aan sociale groepen en sportclubs...)</p> <p>-Ik kan mijn ontwikkeling in de vreemde taal over de periode van een jaar evalueren.</p>	<p>-Maak een lijst van de meest complexe situaties waarin je jezelf op een of andere manier verstaanbaar hebt kunnen maken.</p> <p>-Noem je meest recente ontdekkingen van de functies van een vreemde taal en hoe je die meester bent geworden.</p> <p>-Verzamel de constructies en de vocabulaire die je nu beheerst en waar je bijzonder trots op bent.</p>

Kennis en competenties	Toelichting (ter ondersteuning van reflectie)	Instructies (voor bevordering van het eindresultaat)
<p>ELICIT-4 & 5 / EIO-2.6.1</p> <p>Ik weet hoe ik internationale informatie kan verkrijgen over leven, studeren en werken in een ander land.</p>	<p>-Ik laat zien dat ik de gedragscodes ken als ik partnerscholen/organisaties bezoek.</p> <p>-Ik laat zien dat ik het partnerschap respecteer wanneer ik een correspondentievriend ontvang of wanneer ik het in praktijk breng door deel te nemen aan gezamenlijke projecten.</p>	<p>- Doe mee aan het schrijven van een Handvest voor actieve en respectvolle studenten die een partnerschool/organisatie bezoeken.</p> <p>-Dring er op aan dat in de <i>Regels voor gastvrijheid</i> van je instelling wordt opgenomen welke specifieke aandacht vereist is bij het ontvangen van je partners.</p> <p>-Leg uit hoe je hebt bijgedragen aan de voortgang van het partnerschap door deelname aan specifieke activiteiten.</p>
<p>ELICIT-3 & 7 / EIO-2.6.2</p> <p>Ik kan in een gemeenschappelijke taal over controversiële internationale kwesties discussiëren met mensen met een andere achtergrond, waarbij ik de verschillen in normen en waarden erken.</p>	<p>- Ik kan een lijst opstellen van verschillende situaties van communicatie (telefoon, email, brief, blog, etc.) waarin ik heb kunnen communiceren in een gemeenschappelijke taal en daar moet ik bewijsmateriaal van laten zien.</p>	<p>- Leg uit waarom je contact hebt gezocht met diverse mensen en organisaties om de nodige informatie te verkrijgen of te geven.</p> <p>-Geef bewijsmateriaal d.m.v. bijvoorbeeld opgenomen gesprekken, screenshots of scans, en vermeld de contactgegevens van je correspondentievrienden.</p>
<p>ELICIT-4 & 7 / EIO-2.6.3</p> <p>Ik voel me gemotiveerd en ik ben bereid om initiatieven te nemen voor verdere studie en werk in een Europese of internationale context.</p>	<p>- Ik laat zien dat ik andere manieren van communicatie heb ontdekt tijdens een verblijf in het buitenland: de regels van een plaatselijke sport; manier van winkelen; sociale gebaren en houdingen die specifiek zijn voor een streek of een generatie; humor en woordspelingen die van plaats tot plaats verschillen...</p>	<p>- Maak een video-opname van een korte serie waarin je laat zien wat je hebt ontdekt, met je commentaar in voice-over. Of schrijf een pagina over het specifieke gevoel voor humor van het land; illustreer dat met een aantal woordspelingen of grappige verhalen.</p>

Hulpbronnen en instrumenten

<https://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=fr>

Regels voor gastvrijheid

http://ec.europa.eu/youth/index_en.htm

http://www.cristeel.asso.fr/sommaire.php?dep=projets_jeunes&rub=2

Catalogus van traditionele Europese spellen

<http://www.freelang.com/expressions/>

Overzicht van humor

http://www.cafe-geo.net/article.php3?id_article=1570

VI. Werken en leren in een informele omgeving met betrekking tot werkgelegenheid en entrepreneurcompetenties laten zien in een Europese of internationale context

Kennis en competenties	Toelichting (ter ondersteuning van reflectie)	Instructies (voor bevordering van het eindproduct)
ELICIT-4 / EIO-4.1.1 et 4.2.1 Ik ben me er volledig van bewust dat ik ook buiten de schoolomgeving leer. Ik kan wat ik leer relateren aan een formele en informele omgeving.	-Ik herken situaties buiten de school waarvan ik iets heb geleerd; ik kan zeggen wat ik heb geleerd en dit in verband brengen met elementen van mijn schoolleerplan.	-Kijk naar buitenlandse programma's op de TV en maak een notitie van de meest interessante. -Gebruik het internet om nuttige informatie te verzamelen en maak een aantekening van de adressen van de meest betrouwbare websites. -Neem deel aan Europese of internationale projecten in je district of regio.
ELICIT-4 & 5 / EIO-4.2.2. Ik kan met anderen samenwerken in Europese of internationale projecten, in een diverse context.	-Ik ken de verschillende onderwijs-, beroepsonderwijs- en beroepsgerichte Europese programma's en ik weet welke competenties ze respectievelijk ontwikkelen.	-Beschrijf een Europees project waaraan je hebt meegedaan en laat zien wat voor profijt je daarvan hebt gehad en wat je er zelf aan hebt bijgedragen.
ELICIT-4 / EIO-4.3.3 Ik zie kansen voor innovatie en creativiteit. Ik wil graag wat werkervaring opdoen in Europa.	-Ik denk na over een toekomstige baan. -Ik weet welk type voortgezet onderwijs ik nodig heb om in aanmerking te komen voor een toekomstige baan.	-European Voluntary Service (EVS) Vrijwilligerswerk in de EU. -Internationale keuzes in hoger onderwijs. -Internationale keuzes voor een toekomstige baan.

Kennis en competenties	Toelichting (ter ondersteuning van reflectie)	Instructies (voor bevordering van het eindproduct)
ELICIT-4 / EIO-4 Ik kan een Europees project opzetten op mijn school of in mijn district.	-Ik kan enkele vrienden enthousiast maken voor een idee dat we samen gaan uitvoeren en ik kan een bijdrage leveren aan de uitvoering ervan.	-Zoek het programma waarmee je het project kunt realiseren en kies de partners. -Doe mee aan het schrijven van het actieplan en aan de controle op het naleven daarvan. -Stel vast wat je pasverworven competenties zijn en vermeld die tijdens een sollicitatiegesprek voor een baan of een stageplaats.

Hulpbronnen en instrumenten

Nat.Geogr. Channel, Discovery Channel, Google, wikipedia, etc., etc.

Colloquiums, forums, conferenties, internationaal research

Professionele ervaring in het buitenland

www.citotoets.nl

http://europe.eu/youth/working/traineeships/index_eu_nl/html

European Voluntary Service (EVS) Vrijwilligerswerk in Europa

www.etwinning.net

Eumind, Values, Go Green, Regions, Comenius, Leonardo, etc.

Town twinnings ; Europe for Citizens

European Youth Parliament; European Spring ; Europese Dag van de talen

Plaatselijke organisaties en twinning commissies

Nationale Europese Agentschappen; Europese en internationale diensten in de gemeenschap (stad of regio)

Bijlage 1 – Criteria voor hulpbronnen	type document	Gebieden	Curriculum opzet Europese culturen Interculturele educatie Motivatie en persoonlijke ontwikkeling Gebruik van ICT Schoolethiek Evaluatie	(Categorieën Referentiekader)
Beperk tot 4 of 5 documentvormen: Video, tekst, audio, illustratie, quiz				
Gebruikte talen in het ELICIT project: Engels, Bulgaars, Spaans, Frans, Hongaars, Italiaans, Nederlands, Roemeens, Zweeds, Duits	talen			
Hieraan kan nog iets worden toegevoegd, maar voeg niets toe met slechts een klein nuanceverschil:		Leeftijdsgroepen	Onder 6 jaar 6 – 12 jaar 13 – 19 jaar studenten volwassenen	
Hoe werkt de Europese Unie, De geschiedenis van de Europese Unie Europees Burgerschap Mobiliteits- en Europese programma's Democratie en Europese normen en waarden Europese beleidsvormen Europese media Reflectie op educatie	onderwerpen	Mijn profiel	docent leerling/student ouder anders	
		Belangrijke competenties voor lifelong learning).		communicatie in de moedertaal communicatie in andere talen rekenvaardigheid en basiscompetenties in de exacte vakken en technologie ICT vaardigheden Leren leren Sociale en burgerlijke vaardigheden Initiatiefgevoel en gevoel voor ondernemerschap Cultureel bewustzijn en culturele expressie.

DG Onderwijs en Cultuur

Programma "Een leven lang leren"

Dit project is gefinancierd met steun van de Europese Commissie. De gezichtspunten in deze publicatie geven alleen de mening weer van de auteurs, en de Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor enig gebruik van de hierin opgenomen informatie.